

Knihá Tovačovská,

aneb

Pana Ctibora z Cimburka a z Tovačova

zemského hejtmana markrabství Moravského

SEPSÁNÍ

obyčejů, řádů, zvyklostí starodávných a práv

markrabství Moravského.

Dle rukopisu u Moravských desk zemských v Brně

vydal

KAREL JOSEF DEMUTH,

cís. kr. ředitel desk zemských a kněh pozemných, majetník cís. Rakouské velké zlaté medalie za umění a vědu, a král. Belgické zlaté záslužné medalie, úd c. k. Moravsko-Slezské společnosti pro zvelebení rolnictví, poznání přírody a vlasti, úd a pokladník histor.statist. odboru též společnosti, a ředitel jednoty úředníků pro opatření slušného pohřbu svým údům a pro podporování jich vdov a sirotků.

Nákladem historicko - statistického odboru.

V Brně 1858.

V kommissí kněhkupectví Nitsche a Grosse.

Tiskem dědiců Rudolfa Rohrera.

mu spravedlivost mají spolkem neb jiným, mohou puohon prožalujíc pro pamět znovu pohnati, ale ten, ktož pohnán jest, poručníkem od- býti nemuož, než sám osobně státi. Kdyby kto umřel, a nápadníci jeho po něm kterých pónonov se doptali, ještoby řádně po umrlém k tomu právo jměli, ten neb ti k úřadu přijduce, budú žádati výpisu pónonu předka svého; — jmá jim dán býti a vypsán, když groš ¹⁾ dadie. Ale když pónončie puohon k tomu oznámie, že pohnán jest, ten pohnaný muož k úřadu jíti, a puohon sobě, dada groš, kázati čiesti; pakli jej chce vypsáný jmieti, nej má jemu dán býti, než tomu, ktož pohnal, ačby ceduli svú ztratil, jmá jemu od úřadu, když groš dá, vypsán býti.

Item, také útrata a náklad pohnaného, by pak i při obdržal a se obránil, ani toho, ktož požene pónonem pónona, mstíti nej má, a to pro chudé, tak staří páni pravili, že spuoseno jest, aby chudí svobodně bohatých mohli poháněti bez strachu; neb kdyby náklady pohnanému, an by se při obránil, chudý bohatému platiti jměl, nemohl by k své spravedlivosti pro strach přijíti. Než pónonové se ode pánuov kázie a ti, kteříž zle pohánějí a potvorně, jakž se na kom najde, jakož nahoře o tom povědíno jest. Když se pak to dokoná po právu vzdánie, již ke dskám otevření přijde.

S jakú poctivostí dsky mají vzaty býti od kapitoly Olomúcké v Olomúci, a z Brněnské v Brně.

Po vzdánie súdu král neb markrabie neb hajtman a páni nikam se tu nerozejdu, než hned pošlí do kapitoly k kněžím, aby dsky zemské úředníkóm zemským vydány byly; a knězi mají s žáky s několika s svícemi jmieti, když tam pan komorník s jinými úředníky přijde k sklepu, kdež se chovají dsky, státi. A pan komorník, sudí a písař zemský na voze jeti mají, a menší úředníci podle nich pěšky jíti, aneb na koních a vedle voza, někteří pěšky a druzí na koniech, trubače majíce při vozu. A vstúpíc do sklepu komorník, sudí a písař s několika komorníky, a tu před nimi ohledají, jsú-li pečeti celé

¹⁾ Přešano v: „IV. gr.“

i truhla; a když tak najdú nepohnuté, ven truhlu vynesú, a úředníci menší ji vezmúce před úřadem větším nesú, a před nimi svíce až na vůz vstavie. A na truhlu pan komorník vsede, meč vytržený nahý na ramenú drže, sudí s písařem proti němu a jiní, komuž se rozkáže s menšími úředníky pěšky i na koniech okolo vozu. A pan komorník jmá zákóm nětco dáti, a tak zlehky kázati jeti, aby ti, kteříž pěšky jdú, s vážností šli; a trubačóm trúbiti káže až před klášter svatého Michala. A tu když budú přivezeny, jmá pan hajtman i páni, i všickni zemané protiv niem vyjítí až ke dveřóm před kostel, a tu z voza je vezmúce, menší úředníci mají je nésti před panem hajtmanem a panem komorníkem a pány až do šrankuov, kteříž k tomu zvláščnǐ mají býti hned připraveni rozkázáním pana komorníka; a tu na stuol tomu připravený mají býti postaveny, a okolo šrankuov páni státi a zemané, a pan komorník s sudíem, pana hajtmana toliko v šrancích při sobě majíce, opět přede všemi pečeti ohledati, jsú-li celé, okázati, a potom odvarujíc pečeti, každý svým klíčem úředník otevra zámek, dsky vyniti mají a okázati.

Při dskách kto v šranciech býti mají.

Napřed pan komorník, sudí, písař zemský, menší úředníci, písaři, pro hledání, ačby komu bylo čeho potřebie. Pan komorník muož také svého písaře při sobě jmieti, ale aby také přísahu učinil. A z těch žádný nej má u sebe jmieti žádného nože, ani skriptorála, ani kalamáře neb črnidla, krom písař zemský, ten jmieti muož a jmá črnidlo a péro pro vpisování do desk. A jestli nový komorník, jmá dsky s svým erbem nové spuosity, kdežto písař zemský jmá je v ruku jmieti, a což hodného, a pan komorník rozkáže, v ně vepsati.

Z které příčiny dsky psány počaty česky.

Léta Buožieho MCCCCLXXX^o najprv v Olomúci, když práva a saud zaseden jest, za úřadu pana Václava z Bozkovic, a v Brně pana Viléma z Pernšteina, těch panuov komorníkov, s vůlí pana hajtmana a pánuov i všie země — začali se v jich dsky nové če-